

tāto ampli⁹ amāt. Primi cū thro-
nis: sed cū cherubin: tēj cū seāphim
verisimilit̄ sorte accipiūt. Hec bre-
uic de singulis tacta sūt in qñali: s;
nūc lati⁹ de ip̄s specialit̄ aliqua di-
camus. *Sequit̄ ps scda hui⁹ libri*
De caritate incipiente. .Ca. p.

Caritas incipiēs sic dēa
est. qz p eā spūalis vita
inchoat̄ et maxia cura
nēa est. ut nutriet̄ et
foueat̄ et custodiat̄. ne corūpatur.
Et est hic s̄m sc̄m thōm aliq̄d filē
de vita naturali: et augmēto spūali
hoīs. Nā puer iam nouit̄ natus si
non diligētissime custodiatur statim
moritur: si etiā non sollicitē nutriet̄
nō crescit. Et s̄m qz ista meli⁹ sibi
applicatur. s̄m hoc meli⁹ pmanet in
vita: et auget̄ in oībus et roborat̄.
Sic ē de ista caritate similit̄ qz hō
bone volūtatis. post acceptā nouit̄
grām. diligenter debet se cauere ab
occasionibz pccōz. qz adhuc debilis
est: et applicat̄ se ad viros spūales
qz eū foueat̄ verbo et exēplo donec
crescat paulatim. Qui hec nō facit: vix
ad modū infantis derelicti pmane-
bit viu⁹. De hoc cotidiana cernim⁹
plura flebilis exēpla. Et ē verisimile.
qz grā ista pma aīam spūalit̄ viu-
ficat̄ plurimos q̄si in nūeris vicibz
tangit et comūtit̄: s; pauci in ea pse-
uerāt. Quicūqz em̄ grā mentē pul-
sat et ad consensū trahit̄: statim spū-
aliter viuere incipit. s; mōli culpa
exigente et p̄cipue acridia. q̄ fit ut
ea que gracia requirit̄ nō exēq̄tur.
sue alia quacūqz. continuo gracia

ipsa in anima moritur: et sūt poste-
riora hominis illi⁹ peiora p̄oribus:
qz semp graui⁹ peccat. tantā graci-
am negligendo. Sollicitudo ergo
p̄ncipalis huius caritatis. est homi-
nem p peccatum mortuū spūaliter
uiuificare et in vita conseruare: qd
fit resistendo peccatis et concupiscē-
tijs eius. p que sunt motus in con-
trariū caritatis. Et hic est p̄m⁹ gr̄-
dus. Hec autē si debite fiunt. tūc ne-
cessario seq̄tur opatio bona: qz hys
intēdere nichil aliud est q̄ bene op̄-
rari. Et hic est sc̄ndus grad⁹ cari-
tatis incipiētis: qñ vicz intātū cre-
scit. qz merito dici debeat p̄ma rudi-
menta trāsisse: sicut eē videm⁹ in oī
arte alia siue mentali siue manua-
li: qz singule hūt mēsuras suas. Rur-
sū bonā opacōem seq̄tur delectatio
et spes: q̄ est certa expectacō futuro-
rū bonorū ex meritis pueniēs. Ideo
qñ caritas ista sic vltim⁹ crescit vt
intus audiat a dño sibi dici. dimis-
sū ē pccm tuū. et illud apli rō. s. Ipe
spūs sc̄us testimoniū reddit spūi
nostro qz filij dei sum⁹ et similia: tūc
tercius gradus excreuit in aīa sc̄a:
et pascit̄ multis deuotis susurris i-
termis et meditacōibz spūalibus
vltra solitū. ita ut sup flores se am-
bulare putet: qñiaqz graui⁹ sunt
ei leuia ppter arisum gracie. Et
hec p̄fectio caritatis incipientis. s;
forte dicat quis. Ex hys dictis aper-
te patet. qz statim cum caritas inci-
pit esse. incipit etiā proficere: ergo nō
debet distinguī caritas proficiēs cō-
tra caritatē incipiētē. Rūdetur s̄m
sc̄m thō. qz diuersi grad⁹ caritatis

distinguitur secundum diuersa studia: ad quod homo producit per caritatis augmentum. **S**tudia autem illa que sunt principali-
ora: dant nomen gradui siue statui caritatis. Et ergo quous ois huius caritatis perficiat. non tamen dicitur ex hoc habere caritatem perficientem. vel esse in statu caritatis perficientis: sed quando hoc principaliter intendit quod vult perficere: et quando ad hoc aptus est. **N**am cum ad huc incipit de se peccata et penam agere. non potest principaliter intendere ut perficiat sublimiter in caritate: neque ad huc aptus est ad hoc. sed quia paulatim crescat donec voluerit: quod tamen non fit sine aliquo profectu. Sicut pueri quous cotidie perficiunt in augmento natali. non tamen dicunt aliquid operari nisi per ad eptam etatem et fortitudinem sufficientem. quous non sint sine omni operatione: tamen illa operatio non meretur denominationem aliquam statui: quia semper a principaliori fieri debet. Similis instantia potest fieri de caritate perfecta: quod non debet a distinctui a caritate perficiente: eo quod perfecti semper quod diu in hac vita sunt etiam in caritate perficiunt. Sed quous hoc verum sit. tamen habent aliquod dignius studium circa quod principaliter versantur: quod est deo inherere: et ab hoc denominationem perfectionis sumunt. Et quous hoc etiam desiderant incipientes et perficientes. tamen adhuc non sunt ad hoc apti propter causam deam: quia scilicet cum alia adhuc habent occupari. donec perveniant ad tantum perfectum. ut deo stabiliter inhereant quantum possibile est in hac fragili carne. Nec qualiscumque deuotio siue contemplatio mereatur dici perfecta caritas: sed illa que gradus perfectos at-

tingit deo operante in anima sancta: quod de comuni lege non fit repente: sed paulatim et ordinate per gradus distinctos. sicut propheta dicit. **B**eatus vir cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum. Qui ergo absque hoc ordine sentit deuotiones siue contemplationes sublimiores. detet eas habere suspectas: et se potius ad lamenta penite siue incrementa virtutum reuocare: donec tempus debite ablactationis veniat. **A**lio quando si mature her duo membra vterque destruat. videlicet penite et virtutis. aspirans ad cibum solidum diuinarum illuminationum nupientabitur. **H**ic est magnus laqueus occulte superbie: quem propheta expauit dicens. **A**b altitudine diei timebo. **U**bi dicitur gloria: quod altitudo diei tuorum superbie est. qui timeri debet quia brevis est: sed altitudo diei longinqua et pseuerans est que delectat. non arrogatibus quia ante tempus se eleuat: sed humilitate in deum sperantibus: in qua nulli timendum est. **U**nde subdit. **E**go vero in te sperabo: non in me: ne per stultam arroganciam moriar. **P**remittit etiam multas pseuociones quas sustinuit ut eleuaret se ad superbam altitudinem itepestiue: dicens. **M**iserere mei deus miserere mei quoniam contulcauit me homo: tota die impugnans tribulauit me. **E**t ecce prima temptatio. **C**ontulcauerunt me inimici mei tota die. **E**cce secunda. **Q**uonia multi bellantes aduersum me. **E**cce tertia. **H**ec sunt. caro. mundus. dyabolus: qui omnes odiunt humilitatem: et volunt repetere contra dei ordinationem magni esse. **S**ed vir fortis et paulatim magis eligit: quam diei altitudinem sibi

usurpet. Simile hētur i euāgelio.
de inuitato: ad idēz sacem humilita
tis referēdū. Nā si ultimū locū ele
gerit. cū gloria ad supmū deducet.
si vero i pmo se locauit. cū rutoē no
uissimum tenere coget. Ex hijs et
alijs mltis scripturis docemur cōse
cū sit gradū infimū caritatis am
plecti et minima non spernere: nec
in magnis ābulare sup se: s; pacien
ter expectare donec man⁹ dīma ele
uet fidelē seruū ad altiora. Hoc q̄p
pe tenendū est p certissima regula:
q̄ q̄ i paucis fidelis fuerit. ad maio
ra p hoc mēt eleuari: a de maioribz
ad maxima. donec ad perfectum ve
niatur. Et hec est sentētia euāgeli
ca. et valde notabile & vtile docū
tū. a maxime ad ppositū nēm deser
uiēs: cōplectens vniuersa opa meri
toria: a pōrectōe calicis aque frigi
de. vsqz ad sumptiōem calicis salu
taris. id est martirij. Vbiqz oīo siue
in magnis siue in pnis: qui fidelis ē
in minimo maiora pceptet. Et econ
tra q̄ pua negligit paulatī decideret:
et qui spretis minimis ad altiora
volare festinat. q̄nto scanderit alā?
tāto cadet pchuius. Humilit̄ ergo
cū ppha dicamus. nunc cepi. q̄ntum
cūqz pferimus: nō semel neqz bis:
s; p singlos dies. Et nō q̄ enumerat
ibi plura opa pfecta: p q̄ dicit. nūc
cepi. Idem sonat sūa apli. dicentis.
Ego nō arbitror me cōphendisse: se
quor aut rē. Et subdit. h̄ sentiam?
qui pfecti sum⁹. Bñs qz tern⁹ dicit:
q̄ seruus dei aliq̄ mō debet suū pfe
ctū nescire. et tū aliquo mō scire: vt
dicit negligētia nō torpescat. nec ac

rogācia se iactet. Ecce mīz. quāta
est cōformitas supremi grad⁹ ad
ifimū: q̄n vbiqz summa predicatur
humilitas. Qui non est valde vilē
in oculis suis. nichil pōt tōm inchoa
re: et q̄ se pfecte non despiciat. pfectio
nē nondū attigit. Vbi est tū notan
dū. q̄ pma humilitas nō est multū
mirāda. in eo vīz q̄ nūq̄ aliqd tōi
fecit s; plura mala: i eo aut q̄ nota
bilē pfectū aut iā pfect⁹ est. valde
laudāda ē a mirāda. S; dū de ca
ritate loqui volebam⁹: repete ad hu
militatē deuenim⁹. nec mirū quia
pari passu ābulant: simulqz crescut
et pfiāt. Nec vnq̄ dñs de⁹ aliam
caritatem ifudit sine preuia humi
litate: qd apte in peccatoribus cer
nimus: qz statim q̄n sibi pphs incipi
unt displicere. tūc gratiaz pceptūt:
et ad bonaz vitā se conuertūt. Nec
ē curandū q̄ illa displicentia est in
formis: h̄c etiā fīor seruū. q̄ nichil
omin⁹ a deo ē. Quib⁹ pmissis: nunc
de pmo gradu caritatis incipietis ali
qd loqui placeat. *¶ Cā. 2. De caritate age
lum.*

Angelica caritas sic dici p̄t. q̄
p ea; hō mereat qui ipsaz ha
buerit in numez angeloz cōputari:
vel assumi ad infimū chorū spiritū
um supnorū. Et hec pōt dici mīma
caritas i genere suo: que nichil omi
nus pene infinitos grad⁹ habet s; m
diuersitatē meritorū: s; m magis et
minus soli deo cōgnitorū a quibus
voluerit reuelare. In hac caritate. si
ue in gradu hui⁹ caritatis. s; m quā
dā opioēm. sūt pueri nouit baptisa
ti vsqz q̄ delinq̄re vel mereri poterūt
salte de cōi legē qd dī ppter quosdā

privilegiatos: qui non cadūt sub cō-
muni rēgula. **I**te penitētes qui ī mor-
talibz pēis fuerunt. et noviter pūsi
nondū cōdignā pniām cōpleuerunt:
et hoc itez sūm cōmunē legē: ppe ali-
quos singularit̄ eleuatos ecclā in in-
stanti cōuersionis sue: quoz inchoa-
cio qdā p̄fāo reputat̄. **I**te simpliciē
ambulantes in via mādatorū di si-
ne conatu notabili p̄ficiēdi. vtentes
pmissis. abstinētes ab illicitis. nich-
il ardui aggredi audētes. cōtātē se-
ctantes. bone volūtatis hoīes vocati.
suā pacē. suū solatium quātū licet
querētes. nullū offendētes. nullū re-
leuātes. oībus bonū fauētes. pau-
ca tamē de suis tribuētes: tōi viri bo-
ne fēie. de seipis magis solliciti. alio-
rum salutē nō nimis feruēde querē-
tes: oībus tamē caritatiue sūm grāz
sibi datā inclinati. etnā et tpālē sa-
lutem sūbus exoptāt et psuadēt: de
quibus bt̄is gregori⁹ dī. **S**ūt ple-
tiqz qui pua capiūt: sed tñ hec eadē
pua pie annūciare sūbz nō desistunt.
Isti itaqz in āgelorū numez aurrūt.
Hec verba breuia sunt: et noua ex-
planacōne opus hñt. **N**ō est notā-
dū. qd ad indigādā mīmā caritatem
occurrit querēdū: que sint ista pua
que capiūt et annūciāt. **E**t videtur
qd scdm vnū intellectū dici possit illd:
qd scribit̄ actiū. 19. **U**bi legit̄ qd pau-
lo p̄dicante. plures cōpūcti fuerunt
corde. mīciantes actus suos. id ē pec-
cata sua cōfitētes: qd ad istam cari-
tatem p̄tinet: nec dubiū ē. quin hoc
quod acceperūt. ecclā alijs nūciat̄ et
psuadere mitebant̄: ut piter salui fie-
rent. **Q**d ecclā cotidie in religione fie-

ti cernimus. **N**am qui ad conuersi-
onē nouiter veniūt. in primo feruore
p̄cā oīa q vnq fecerūt qntū p̄nt di-
ligentissime cōfitem̄. et statī accep-
ta fiducia omēs cōnūtere nitunt̄: he-
teras absentibus scribūt. p̄ntes hor-
tantur. notos et ignotos trahere tēp-
tant. adeo ut non sit qui abscondat
se a calore eoz. **Q**uid isti faciūt. nisi
pua que acceperūt sūbus nūciare
festinant. **S** post exp̄tā difficulta-
tem. zelus iste cōter quiescit. **E**st et
alius sensus nō abiciēdus. **Q**ui sic
p̄dcm ē simpliciē et innocentē in via
dei ambulat. et grācias agit deo. et
pax. de noticiā saluari habet: et hoc
idem alijs nūciare siue docere cona-
tur p bona volūtate. hic pua q acce-
pit sūbus nūciat. **P**rimū ad penitē-
tes: istud ad innocentēs p̄tinet. **V**er-
sic p̄dictū ē. ista sūt pua respāi mā-
ioris: sed in se valde magna sūt. **P**u-
ta qbus eterna dāpnacio declinat̄.
et etnā gloria seare merca. **E**t re-
uera felix ē. qui hūc gradū mīmū me-
retur accipe in terris: qm erit sicut ā-
gelus dei in celis. **D**e hoc narrat be-
ata mechtildis exēplū in reuelacōi-
bus suis: videlicet qd sibi ostēsus fuit
mīmū scīs in regno celoz in mag-
nis delicijs. **H**ic erat ruterus in fris
ab ifancia sua vsqz ad mortē. nūq
bona didicit. nūq bona fecit: sed sem-
p mala. **I**n exitu aut spūs sui sic co-
gitauit. **U**tinā nō peccassem: et si li-
ceret viuere: ammodo abstinētem a
p̄cīs. **H**ec aut similia cogitās: expi-
rauit. **N**ichil aliud secum detulit: nisi
p̄cā plurima ultra numez. **V**eniens
autem ad iudiciū dei. sentēciatū fuit

ut cētū ānis in acbissio purgatoio
torq̄ret. et deinceps vsq; i sempiter
nū gaudijs celi frueret. Qd et scī
fuit. **S**ile de multis alijs legīt. **I**nt
istū mīmū scōp. et iohēz baptistā ma
ximū. quātū sūt qd? **S**i iste pessi
m⁹ p̄tor p mīmū op⁹. puta desideri
um vnū tenuissimū et hoc mīme ca
ritatis. tāta mala euasit et tātis bo
nis etnaliter affluet. qd viris pficiē
tibz et pfās dabit. q ex maxima ca
ritate. arduissima et pene innumera
bilia opa p gloria dei impēdūt. **O**
si attēderem⁹ verissimā sentēciā sal
uatoris nūquī dederit cīphū aq̄ fri
gide p nomine meo nō carebit mer
cede sua. et alia similia plura. non
vtiq; sic pigri remanerem⁹. **D**e hoc
eciā q̄ sint innumerabiles qd⁹ pre
mior in qlibet choro. et p q̄s eciā
meritor in hac vita. satis ex qdam
reuelacōe patz q̄ scī fuit scē byrgit
te. **I**n q̄ legīt q̄ sint plures āgeli in
celo q̄ decies hominū q̄ fuerunt ab
adā et erūt vsq; ad vltimū qui na
scetur in fine mūdi. **I**ta q̄ p qlitet
hoīe plus q̄ decem angeli pputabū
tur. **Q**uis ista cōphendet? **Q**uan
ti cotidie nascuntur et moriuntur?
Iuxta quandam opimōē licet in
certā pieturaliter. q̄ vltra cētū mi
lia hominū cotidie moriantur in h⁹
mundo exceptis bellis et epidimijs:
in quibz quādoq; i vna hora et par
uo terre spacio multo pluēs cecide
runt. **A**n autē istd credibile sit an
non. nichil ad p̄ns. n̄ iquātū eleuat
mētē ad cōsiderandū qualicūmq;
gaudia illa ifinita q̄ p̄panē dilige
tib⁹ deū. **S**i autē minimū op⁹ mīmū

me caritatis qlitercūq; negligēter
scī. non erit sine p̄mio in p̄ia illa
supna. hanc ostensum eciā fuit bea
to bernardo in visioe q̄daz. et vtiq;
talīa ad mīm⁹ p hoīes bone volūta
tis cotidie pluriā sūt. nō dubiū est
q̄ p singulos dies crescit meritum
eor⁹ vsq; in senectū et senū. donec p
ueniāt ad terminū merēdēt p con
seq̄s p̄mū multiplex erit valde et
diūsū qd huic merito cōrūdet. **Q**uis
em̄ audet affirmare aliq̄s facile in
ueniri in hijs opib⁹ meritorijs q̄ q̄
casualiter fiunt. oīo esse pares. ita
q̄ in nullo discrepet. **E**t si hoc pene
impossibile est. seq̄tur q̄ eciā in glo
ria oīno filēs aut vir aut rarissime
inueniāt. **E**x q̄ seq̄tur inestabilis
decor dispariū coronaz in illa p̄ia
supna. vbi tā numerosa multitudo
brōz ē. et qlitet cū aliq̄ sp̄ali p̄ui
legio hōris. **I**ux illd. **C**āri. 22. **N**on
ē inuentus similis illi. qd s̄m doctores
de qlitet scōp. verificat. licet nos la
teat. quō illud fiat. **S**eq̄tur eciā ex
p̄dictis. q̄ cōiter rep̄hensiones scōp
patrū cadūt sup istos q̄ in hac cari
tate infima siue in hoc gradu p̄mo
versant. licet in quolibz gradu rep̄
hensibiles qdam inueniant. **V**n te
atus bern. dicit eos languere circa
cōia precepta. alij tepidos. alij car
nales. alij negligētes eos wcātā.
donec ad meliora conscendant et p
fecti fiāt in gradu suo. **P**erfectio au
tē hui⁹ gradus ē quā describit b̄a
mechtildis in quadā reuelacōe. sic
dicēs. **Q**uiaiq; in ecclia deo fideliter
deuote ac humiliter ministratz. et eā
am ppter deū infirmis peregrinis

⁹ putat.

rel paupibus et inuicē in caritate q̄
libet alij subueniret: in primo gra-
du consisteret angelis coequatus.
Ecce in genere suo magna est ista
pfāo: q̄uis respā maioris mīma ca-
ritas hec wēt. Qui ergo ad hec ido-
neus ē: de pfāoribus scīs in infimo
choro erit. Qui uero nondū est. a ta-
mē dolet de hoc et sic decedit: nichilo-
min⁹ angelico choro inseretur. iux-
ta mensurā meritoy suoy. Nullum
em̄ quantūcūq; minimū bonum eīe
irremuneat: ut dēn est. Ex quo p-
babiliter uidetur posse īferri: q̄ max-
ima demonū ps sit de infimo choro.
Quod sic patet: quia cū meritum re-
spondeat p̄mio: et maxima ps sal-
uandorum sit aut de pueis nouiter
baptizatis. aut adhuc innocētibz
aut penitētibz aut impfas: uita spi-
rituali: et vix pauci ad hanc pfōnē
infime caritatis ptingant: cum hij
omēs ad chorū angeloy ptingant
ut eius ruinas impleant: sequitur
q̄ in illo choro ultra omēs alioy an-
geloy supioy choros remāseāt plu-
res sedes vacue: q̄ p̄ oīs ppli tā nu-
merosam multitudinē restauratur.
Idē uidet posse suū ex quadā autori-
tate origenis dicētis: q̄ illi āgeli cor-
ruerūt. q̄ terrenis plati fuerūt. Itē
ex scismate siue heresi q̄ fuit in ecclā
ista militante idē p̄t pbari. Nam cō-
muniter vnus aut pauci docti siue
potētes. h̄moī suscitāt: et cōtradicti-
bus pfāoribus. facile trahunt secū
mobile vulgus. Sic lucifer vīsimili-
ter de seraphi et cherubi siue thoyis
paucos respectiue secum traxit: q̄a
pauci in campo militantis ecclesie

sic strenui repta sunt. ut apti essent
ad illa loca re-plenda. Et ita de
alijs choris suo modo suspiciādū vi-
detur uidelz: s̄ de supioybz paucio-
res traxerit. Sēp em̄ hoc ē attēde-
dū q̄ psalmista dē: grāz et glāz da-
bit dñs. Et q̄bus tā tā glāz datur?
est ecclā p̄quiri: q̄ tantā grāciāz
p̄ueniēdo largiat eis dē. Qm̄ vō sint
pauci respā alioy q̄ supmā hāc ca-
ritatē meruerūt in trīs: nescit nemo
q̄ sacros codices legit. Hoc ecclā cōis-
sime dē: q̄ p̄to sint hoīes pfāoēs. tā-
to sint et pauciores: q̄ dā de singul⁹
statibz exēplificādo. ac. **D**ex. q̄modo
cūq; se ista hūc. felix merito dicēdus
ē. q̄ vel mīnā caritatē fialiē secū ferre
meruerit: q̄ illa dign⁹ neō ē. q̄ dū
hic uiuit ad maiore feruore aspiraē
nō cōtēdat. Huic autē minime caita-
ti siue infimo gradu aut p̄mo i ascē-
dendo. pene oīa vicia insidiāt: q̄ qui
par fortis. ē facile a potēte deici: et
qui parum doctus est. facile a decep-
tore seducitur: q̄mō p̄m scī thomā
in tertia parte ubi seipsum corrigit.
ecclā minima caritas sufficiat ad
queletet peccata vitanda: illo coope-
rante qui non p̄mittit suos tempta-
ri ultra id qd p̄nt sufferre: s̄ fāt ecclā
am cū tēptatōe puētū ut possint su-
stinere. Nichiloī cōsulendū est vni-
uersis ut p̄ficē studeāt: ne tā q̄ pue-
ri p̄dident. Nam regulariter loquē-
do. nulli sic p̄culose luctant contra
uersuam hostem: sicut isti qui min⁹
hrē non poterūt si saluari debeant.
Simile quoq; assignari p̄t de illo
qui in extrema margie gdiē: nā faci-
le in flumē p̄cipitat. Et q̄ de morbo

novit convaluit. si ceciderit difficulter
surgere potest. Et qui de pane gratie
parum gustavit. citius amittit sapa-
rem eius: et si amiserit. tardius festina-
bit ad id gustandum animus memoria
vix retinuit. Verum quoniam vita ihesu ex-
emplar esse debuit omnium saluandorum:
ideo etiam ipse benedictus saluator. opera
omnium graduum exercere dignatus est: ve-
re patet intuenti euangelium eius. Nam
quantum ad istum gradum pertinet. etiam
opera minimarum virtutum ostendit: ut
exemplum daret universis. siue perfectis
sive imperfectis. Nam ut patet circa cibus. ob-
latus et baptisatus fuit: discipulorum
sui orum pedes lavit. precibus humiliter
fuit: et alia pietatis opera perfectis
magis congrua exercuit. Ubi est ad-
tendum. quod quoniam viri altioris perfectis siue
perfecti ad huiusmodi descendunt. non pro-
pter hoc sunt iudicandi imperfecti. sed
magis perfecti quam christo similiores: et si
nunc tunc plures merentur quam si in alta
contemplatione starent: sicut dicit beatus
gregorius de moysen et paulo. qui nunc di-
vinorum secreta rimantur in mente. nunc
descendentes populo iurgie immixti.
usque ad cubile coniugatorum disponen-
dum se inclinant. ut omnes lucrifacerent.
Quod utique ad perfectam caritatem spe-
tat. Et sic patet quomodo opera exte-
riora. etiam communia sunt quod ad aliquod tantum per-
fectis. perfectis. quam incipientibus. Sed
per hoc distinguuntur. quod illa que pertinent infere-
riores. melius et perfectius pertinent superiores.
Et quando quilibet facit extremum suum
ultra quod non potest amplius. tunc ab
illo denominatur et spiritum et formam
accipit. Exempli gratia. Si quis di-
cat aliam in hoc gradu primo carita-

tis constituto. Spiritualiter te occu-
pa meditando. contemplando etc. etiam
debet. Nescio. Et si dicatur. Quid er-
go vales? respondebit. Possum utique ser-
uire infirmis. eleemosynas dare. et alia
opera predicta facere. et nichil amplius?
iste recte dicitur in primo gradu caritatis
esse. propter testimonia studiosorum istorum cir-
ca que occupatur. Ita de alijs simili-
ter est pietatibus iuxta uniuscuiusque
gradum et perfectum suum statu. ut semper
a perfectione denotatio sumatur. Dicit etiam
sanctus thomas in 22. quod homo perficiat
virtutibus. persequitur per humanum studium. So-
trahenda est similitudo de alijs stu-
dijs naturalibus siue artificialibus: ad
investigandum perfectum spirituale in vir-
tutibus suo modo. Unde sicut in mecha-
nicis ordinate procedit de rudimen-
tis ad altiora: et deinde adhuc ma-
gis et magis. donec ad perfectum magi-
sterium attingatur. Sicut solet exem-
plificari de citharista. qui primo vix di-
gitos cum magno labore aptare potest
ad cordas: deinde notas grosse disti-
guit. postea cantum rectum sed diffi-
cilter: deinde rectum sine difficultate.
sed minus suavem. tandem delectabi-
liter et suavem perfectum et magistraliter
psallit. Ita et in toto statu spiritualis
vite aut in quolibet gradu eius yma-
ginandum est. quilibet namque gradus ut
dictum est habet sua incrementa sui perfectiones et im-
perfectiones. Et si de toto statu men-
tio fit. occurrit communis applicatio de ge-
neralibus virtutibus. donis et habitudinibus: si
de aliquo particulari gradu. equum facile appli-
cacio suo modo ad illum. Exempli gratia. In
istis primis gradibus sunt homines bene voluntatis.
qui quodam sunt tepidi ad opera misericordie. quodam

pmp̃ti. alij pmp̃tiores. alij pmp̃tis-
tissimi: om̃es tñ cū difficultate. Alij
vlt̃er⁹ sine difficultate p̃mmo cum
mag̃ facilitate. Alij adhuc cū mag̃
na del̃cōne et gaudio. opa hui⁹ g̃
d⁹ faciūt. Quorū oīm studia ext̃na
ostēdūt. q̃lit̃ int⁹ habituati sūt. si ex
aio fiāt et sine dolo. **S** forte dicat
aliq̃s. q̃ iste g̃d⁹ ifine caritatis in re-
ligiosis esse nō possit. eo q̃ ip̃i sūt in
statu p̃fectiois et nō lāguēt cū cōia
p̃ceptis: h̃ insup̃ p̃silia euāgelice et a-
postolice p̃fōis ob̃suāt. **A**d idē videt̃
dñm bñ ih̃em̃ini facē. q̃ dē. q̃ mōch⁹
aut āgelic⁹ ē ā demoīa. q̃ nō pos-
sit mediū rep̃iri aut ip̃f̃m̃ in religi-
osis: h̃ aut sūm̃i aut nichil sūt. **I**st⁹
soluit sc̃us thomas. et dicit. q̃ aliud
ē esse in statu p̃fōis. et aliud esse p̃-
fectū. **E**t multi sūt religiosi ip̃f̃m̃ et se-
culares p̃f̃. Nichilo⁹ q̃uis religio-
sus nō teneat esse p̃f̃s: tñ tenet̃ tē-
dere ad p̃f̃onē. **H**oc ē etiā q̃d beāt⁹
ierōim⁹ dē. **R**olle esse p̃f̃m̃ delinq̃re
ē. **H**inc in religioib⁹ inoleuit hic mos.
ut q̃i fr̃es p̃ def̃bz suis corripunt̃.
rñdāt. q̃ cū gr̃a dī se emēdāē velint.
q̃ sine p̃cto nō p̃nt dicē. sufficiat m̃i
p̃f̃o mea. aut nō possū p̃f̃s esse. ā
silia: q̃ hoc ē cōtra ṽtū eorū. ut cla-
re p̃z ex ṽbis dñi. **S**i vis p̃fect⁹ esse:
ac. **Q** aut̃ p̃ hoc null⁹ religiosus
sit in p̃mo g̃du caritatis q̃ue ē dicē.
q̃ sūt plures ad m̃i⁹ inchoātes sūi
cipiētes. q̃z etiā aliq̃ q̃ntū fois dāt
intelligi sic p̃seuerāt. reglāz ad l̃cāz
tenētes. cōmunē tñsū sectātes nec
tñ p̃ficiētes saltē ad tēp⁹ qui tamē
sub pia spe in gr̃a p̃seuerant et deo
placēt. h̃c oīsū fuit b̃tē b̃gitte ī q̃dā

visione de q̃dā p̃ctore cōuerso nec tñ
p̃ficiēte demoē clamāte. **E**cce euola-
uit. et idē p̃seuerat. **U**bi sub dī. q̃ q̃n
p̃ctoz cōnūt̃ se a via sua mala. ec̃i-
am si nō p̃ficiat saltē nōbilit̃: dō pla-
cet. **H**oc vtiq̃z ṽm ē ad p̃iū intell̃cū:
q̃n videlz mala voluntas nō ē in cā:
q̃ forte p̃ illo tpe gr̃az nō h̃z. **Q** tñ
sit sine oī p̃fectu ē ip̃ossibile. q̃z h̃d idē
q̃d ē in gr̃a p̃seuerat meritorū ē. ec̃i-
am si nichil aliud faceret. **E**t ergo
dicimur viatores. q̃ nūq̃ stamus
in ista vita. q̃ ad m̃i⁹ p̃seuerādo in
gr̃a mēm̃ur. aut ad m̃i⁹ p̃seuerādo
in vno p̃cto mōzli ec̃iā si nichil aliud
mali facerem⁹ cōtinue deficiam⁹. **H**ic
dē b̃t̃is b̃nard⁹. nō p̃gredi ē reg̃di
Qd tñ et in ṽia lib⁹ p̃t intelligi. p̃p̃e
iacturā t̃pis. **V**el si in bonis accipit̃.
tūc disposit̃e ṽm ē. q̃ in ṽis nō p̃-
ficiat disposit̃e ad malū. nō tñ seq̃t̃. q̃
p̃p̃e q̃l̃cūq̃ negligēciā p̃ficiēdi. sta-
tī cadat ex gr̃am. **P**otest g̃ religio-
sus esse in m̃mo g̃du caritatis ec̃ to-
tā regulā ad l̃cām suandō. sub spe
nichilo⁹ p̃ficiēdi in futur⁹. **N**ec mirū:
q̃ p̃p̃rite ā qui sūt in flore p̃uili. se-
pi⁹ ext̃iores ob̃suāciās meli⁹ suāt:
hic exēplificat b̃t̃is g̃g⁹ ī dialogo de
q̃dā q̃ f̃oāsec⁹ sc̃iss⁹ apparuit. tñ in
tus totus fictus fuit. et in agoē dāp-
natū se clamauit. **S**i hoc p̃t p̃p̃ri-
ta et re p̃bz sine oī gr̃a. q̃re nō posset
hoc b̃tē ṽlūtatis h̃o. gr̃a dī adiut⁹.
Ecce neq̃z p̃p̃e ext̃iora opa. neq̃z p̃p̃e
inf̃nū aī motū. quē aliq̃s h̃z p̃tēdo
se de mala vita ad religioē. p̃cipue
ex flore iūiali sū ex modica caritate
p̃t p̃uici. q̃ ñll⁹ religiosus eē possit ī
hoc g̃du p̃o caritatis q̃ntūcūq̃z ec̃ sic

austera religio: quous pie credendum
sit. quod tale gratia a domino habuerit ut au-
ctis quod seculi sunt relictis religioz itea
uelit. si urget propositum suum et conat ad
perficiendum. ita si quod istum primum transi-
bit: propter ordinatam vitam quam assumpsit.
et bono exemplo et doctrinas per quam que
multum iuuat ad seculum perfructum spirituale.
Et hec deum sufficiat per nunc de carita-
te angelica: siue de primo gradu principa-
li caritatis incipientis. Sequitur nunc
aliquod colligere de 2. gradu principali eius.

Capitulum 3. De caritate archangelica.

Archangelica caritas sic dici potest:
quod per eam mereatur homo quod ipsam ha-
buerit in numerum archangelorum assumi.
hoc est in chorum archangelorum: quod est secundus
in ascensu deo. et 8. siue penultima in descen-
su deo. Hic est aduersus secundum bonum et
alios doctores conformiter. scilicet a apo-
stolicas doctrinas et scripturas ali-
as canonicas: quod tenendum est absque du-
bio. quod quous caritas sit qualitas sim-
plex indissolubilis eternitatis. tamen potest
augeri in via. Sed quantum et per quem mo-
dum difficile est videre. Dictum est autem superius. quod
solus deus eam creat in anima: et postquam cre-
ata est. solus deus potest eam augere: quod tamen
de omni lege non facit nisi pariter huius
no studio. Ad hoc valet. quod apostolus
dicit per ad thes. 2. Obsecro vos fra-
tres ut habundetis magis: qui dicat.
Aptate vos: ut sua dona in vobis deus
multiplicet. Ad hunc sensum plurima deum
sua sonant: quod ex solo studio humano
nemo preualet in se curare maiorem carita-
tem: sed si facit quod in se est. videlicet quod potest ex
naturalibus et gratuitis quod actualiter ha-
betur: metur caritatis augmentum: quod
tamen non fit nisi per solum deum. Fit autem hoc or-

dinatissimo ordinatissime ut augere dicat:
quod nil redditur in merito quod non congruat
at precepto. Preceptum est ut sis pauper spi-
ritu: meritum est. ut habearis regnum celorum.
Preceptum est ut sis mitis: meritum est ut pos-
sideas terram. Et sic de alijs omnibus: a maxi-
mo usque ad minimum. Igitur quantum sentit
homo bonae voluntatis habere gratiam. quod non so-
lum cupit perficere. sed etiam quod ordinate se
vult institui. ponendo efficaciter manum
ad opus. et precipue iuxta preceptum sanctorum
patrum se tradit in obedientiam ali-
cui spirituali patri. ne videlicet sit simul
magister et discipulus: sed legitime omni cura
atque vigilancia suum sensum alterius
arbitrio subdat. quantum se cure viam
quam nunquam ingressus est pabuletur: hic or-
dinatim procedit. et iam aliquem gradum ul-
tra ceteros languorem preceptorum ascendit.
Quare autem obia hanc progatiam habeat.
ut viz teste beato grege. meti ceteras
virtutes inserere soleat: sic persuadet. Nam
deus omnino fidelis et iustus est: quod grandi-
serio precepit homini ut in eius dilectione per-
ficeretur studeat. Et utique notum est. quod maxi-
ma dubietas est: quod potissimum eligere
homo deat ut se cure perficiat. Notum est etiam
quod si hoc veraciter sciat. non tamen habet vias
illis exequendi. Si ergo nulla securitas
relicta esset homini bonae voluntatis: posset se
rationabiliter excusare dicendo. Domi-
ne nec scio nec valeo facere quod iubes.
Igitur ut seculum aggressum habeamus ad per-
fructum caritatis ac omnium virtutum:
planam viam ostendit nobis dominus beatus et ex-
emplo. scilicet obedientia: dicens. Qui vult
venire per me: abneget semetipsum. Et
apostolus dixit in persona omnium pla-
torum. Qui vos audit me audit: et
qui audit me. audit eum qui misit

me. Et breuiter ita ē cōis hec doctri-
na tam in veteri q̄ in nouo testamē-
to: ut pene nichil aliud videāt sona-
re sacri codices: q̄ ut hominem ad p-
fectam olediciā pducere velint.
Hanc moyses. hanc samuel. hanc
dauid. hanc salomon. hanc cet̄us om-
niū pphaz et aplōrū. martirum et
cōfessorū ac virginū. cet̄orūq; scōz
oim. expiēcia docente. testant̄ esse
certissimā viā ad deū. Et q̄ hanc ne-
gligit. ad deū puenire neq̄q̄ p̄t. Ne
aut̄ homo se excusare velit de impo-
tenciā. p̄misit ei dominus adiutori-
um dicens. Nolite timere quia ego
vobiscū sū. plurima. Rē ergo ar-
changelicam caritatē siue scdm gra-
dū seruus dei apphēdit. q̄n̄ non so-
lum cōmuni olediciā quā cet̄i fē-
ci prelati se subdunt. sed etiā om-
ni olediciā se subd. spirituali pa-
tri ppter amorem dei. Dicant alij q̄
dam. q̄ oratio et deuotō scdm gradū
caritatis obtineant. et olediciā cū
cet̄is virtutib; fciū ḡdū. Vñ b̄as
gregori⁹ dē. q̄ sūt nōnulli q̄ diuine
largitatis munē referti. secretorū ce-
lestiū sūma et capē pualēt et nūci-
are. hij int̄ archangelorū numerū depu-
tant̄. Que aut̄ sint hec sūma. oñdit
b̄ca mechtildis dicēs. Qui orōne ac
deuotōne fāliari⁹ deo int̄dūc̄ et p-
p̄mis suā doctrinā. cōsiliū. auxiliūq;
impēdūt. in sc̄do gradu archangelis
inferuntur. Et qui exercēt se in pa-
ciēcia. olediciā et voluntaria pau-
p̄tate ac humilitate. omnesq; virtu-
tes fortiter pagunt. terciū gradum
cum virtutibus hij conscendunt. Di-
cit quoq; beatus gregori⁹. q̄ sūt nō

nulli qui mira faciunt signa valen-
ter opantur. hij ad sup̄narum vir-
tutum sortem et numerū congruunt.
Et in hunc modum apud diuersos.
diuersimode p̄nt exercicia siue stu-
dia huiusmodi assignari. Sed qua-
literq; ordinentur. hoc certissimē te-
nendum est. q̄ nullā p̄rogatiuā ha-
bent maioris premij consequendi in
futura gloriā. nisi in quantum pro-
cedunt ex maiori caritate. ut dictū ē
supra. Nec debet offendere quēpi-
am. si scōrum dicta videantur quasi
eadem replicare. ac si diuersorū gra-
dū sēp sint eadem opaciones. q̄
ip̄a caritas. p̄ cui⁹ augmentacione
omnia fiunt. in duobus p̄ceptis con-
sistit. videlicet in dilectione dei et p-
p̄mi. Quicquid ergo melius iuuat
ad ei⁹ augmentum. hoc congruēci-
us est applicandū. Vñ si hō p̄ p̄mū
gradū sentit se efficacius iuuari p̄
orōne q̄m p̄ olediciā. tunc consulte
p̄ponere debet oracionē et deuotas
meditationes oledie. donec crescat.
Si autē eōtra. tūc p̄cedat ut iā di-
ctū ē. videlz mācipando se olediciē.
Et hanc reor securiorē viā si b̄n di-
cta scōz intelligo. q̄uis alia tōā sit.
Dicit em̄ beatus anthomius in lau-
dem sc̄i pauli simplici⁹. q̄ ideo seque-
et cito ad sp̄ualē p̄fōnē veneit. pro
eo q̄ statim p̄ p̄fōnē ex toto se obe-
diciē mācipauit. Et subdit ibidem.
Qui vult cito p̄fātis fieri. oī obia spi-
rituali p̄i se subdat. Et cassia⁹ i suis
colla cōib; idipm sepe testat̄. S; for-
tasse hoc non ē oībus datum. et ideo
sunt etiam alia exercicia quibus v-
tiliter se caritas occupare solet. do-

net paulatim et quasi morosi⁹ ad
pfectionem veniat. **F**orte aliquando
tunc voluntatis hō ē naturalit̄ cer
uicofus. durus. imansuus. sui sens⁹
intū vt statū post acceptū nouit̄ gti
am non se possit ex toto frangere ā
plene resignare. **H**ic talis cogi non
debet ad talia q̄ oīo sunt sibi diffici
lia ā impossibilia. alioquin citius spū
aliter moriet̄ q̄ pficiet. sicut heu se
pius cōtingit. s̄ debet paulatim ad
pfectam induci obediētiā p̄ talia
exercitia q̄ sunt sue nature 2grua.
Quod em̄ non apphēdimus hodie. h̄
iuuante deo post mensem diez adi
pisci poterimus. si hō voluntas pse
uerauit in nobis. **H**inc ē q̄ abbas
pastor laudat. eo q̄ discrete quēdā
simplicem frēm q̄ se testabat̄ orare
non posse ad op⁹ rurale trāsmisit.
qn̄ ali⁹ qdam abbas eū pene destru
xisset. q̄ eidē fratri oracōes indicere
moliebatur. **U**n̄ bñs greg⁹. dicit. 2.
mō. Ceterē virtutes nisi ea q̄ appe
tunt prudenter agant. virtutes esse
neq̄q̄ possunt. **E**t apls rōnos incre
pat. q̄ indiscrete obediēbāt. **U**bi dīc
orig⁹. q̄ non pue discreciōis sit. scire
cui verbo. cui re opi obediendum sit.
Nō em̄. ait. **I**hero⁹ post eccl̄asticū. 31.
omnia possum⁹ oēs. neq̄ omnib⁹ o.
nia expediūt vel pueniūt. **H**ic etiā
in regulis patrū p̄cipitur prioribus.
vt modesti sint ī p̄cipiendo. ppter pi
aulum p̄cepti et q̄rūdā īpfectionē.
Melius siq̄dem ē. q̄ ad tēpus stet
frater in gradu inferiori. q̄ p co
natum indiscretū dum subleuari pu
tatur p̄uolose deiciatur. **E**t dicūt cō
muniter sancti patres. q̄ in hoc no

tatur imprudentia p̄fidentis. si au
dacter et sine consilio p̄cepta mul
tiplicat. alligando onera importa
bilis que met nequaq̄ portare pos
set neq̄ portauit. **A**lioquin si ipse
met expertus esset difficultatem vir
tutum et temptationum varietatē.
cessaret vtq̄ a talibus. si ita propi
um sicut se diligeret. **S**apiēs em̄
in omnibus metuit. sicut dicitur eccl̄
astici. 18. **E**t quibus satis patet. q̄
discrete quidam assignant secundo
gradu caritatis potius oraciones
deuotas et meditationes sanctas
q̄ ardua virtutum exercitia. quidā
econtra vt dictum est. **R**equiritur ex
go nedum ad spiritualem profectū
temuolus discipulus sed etiā discre
tus magister. qui scilicet s̄m euan
gelium dictum debet esse fidelis et
prudens. ne si ceco cecus ducatum
pretere contendat. pariter in foueā
cadant. **H**ic s̄m bñm bernardū. est
magnus defectus in humano gene
re. **A**ut em̄. **N**e nostro generi ab im
pfectione sua. **N**am et si omnes dili
gendi sunt. s̄ tamē ad cōsiliū soli
eligantur qui prudentes sunt et te
nuoli. **S**ed heu. vix in multitudine
hominū. reperies vel vnum in vtra
q̄ gracia cōsummatum. **N**aut facile
siquidem vel prudenti tenuolenciā.
vel fidei inesse sapiēciam deprehē
das. **S**ine numero sunt. quos vtri
usq̄ muneris expartes esse consti
terit. **H**inc exiuit magistrale prou
biū illud. **D**ifficilius est p̄cipere
q̄ obedire. **C**onstat nimirum.
q̄ nisi bene institutus fuerit ma
gister. discipulum melius proficere

apud seipm p bonā voluntatem ac
factorum librorū lectionē q̄ pueris
aut impitis moritis obtpaē: q̄uis
nichilominus in hoc non sit puum
periculum. **R**estat ergo q̄ qui vult
seare pficere in spiritali vita. ut
exptum magistrum querat. seq̄ illi
in p̄mptam obedienciam tradat: de
um eciam iugiter roget ut mḡo in
spiret que utiliter p̄cipiat: sibi q̄ ipi
grāz largiat. humili ac p̄seuerantē
obediendi. donec ad discrecionē ple
nam boni maliq̄ pueniat. sicq̄ ma
ture tandem ab eo licenciatus. de
inceps solum deum mḡm habeat. **D**i
cit em̄ b̄n̄s paul⁹: q̄ sp̄ialis oīa di
iudicat. et ip̄e a nemīe diiudicatur.
Qui ante hanc grām ab obediencia
recedit. cōparatur infanti ablacta
to super matrem suam ante tēpus:
de quo non dubium est. q̄ ad p̄fectū
robur possit minime conualescē. **E**x
quibus patet. q̄ sit salubre ī appro
bata religione p̄seuerare: quia illa
est verissime scola virtutum. in qua
p̄sident infallibiliter sp̄itus sanct⁹:
ubi nil p̄cipitur nisi sc̄dm regulam
scōp̄ patrū: ubi oīm virtutū summa
in diuersis vasis gracie p̄spiciat: ubi
vnus ab altero iuuatur. animatur.
roboratur. deprimatur. humiliat. sub
leuatur: put vnianq̄ eodem sp̄itu
instigante opus fuerit. **H**inc bea
tus ierōnimus ait. **O** felix et habū
dans gracia: in obediencia summa
virtutum. **N**am simplici gressu du
cit hominem ad cristū. **M**ens non
solum exausatur ad reddendam ra
cionem de subditis: sed nec eciam ob
ligatur de seip̄a. **O** summa libertas:

qua obtenta. vir possit homo pecca
re. **E**t iterum. **D**oceo te non tuo ar
bitrio dimittendū: sed viuere in mo
nasterio sub vnus disciplina p̄is
confortioq̄ multorum: ut discas ab
alio humilitatem ab alio paciencia.
Hic te silentium: ille doceat mansue
tudinem. **N**on facias quod vis. com
medas quod iubēris. habeas quan
tum accepis: subiciaris cui non vis.
lassus ad stratum venias. ambulās
q̄ dormites: et necdū expleto somp
no surgere compellais. **S**eruias fra
tribus. passus iniuriam taceas: p̄re
positum monasterij timeas ut domi
num. diligas ut parētem. credas ti
bi salutare quicquid ille preceperit:
nec de maioris sententia iudices. ai
ius officij est obedire et implere que
iussa sunt. **I**n hunc modum de san
cta obediencia et alijs virtutibus
plurima dicta sanctorum reperimur.
eligat quiuis quod sibi conueni
at. **H**oc pro nunc sufficiat. q̄ obediē
cia habet istud singulare priuilegi
um: q̄ omnium virtutum summam
secum portat: neq̄ vere obediēti po
terit vlla virtus deesse. **H**oc eciam
sciendum. q̄ nemo recte proficere di
citur: si non in oībus virtutibus cre
scere conaspiscat. **U**nde iohānes ab
bas dixit. **E**go volo hominē ex om
nibus virtutibus p̄cipere. **I**taq̄ p
singulos dies surgens mane. de om
ni virtute sume principū: et mādā
tum si custodi in magna paciencia.
Hoc est dicere. q̄ nullā virtutē ex
animo delectet abicere vel contempne
re: q̄uis opera eius raro aut nūq̄m
exerceat. **S**unt em̄ nonnulli qui

nequaquam mentionem audire volunt de
virtutibus nisi quibus ex corde quasi na-
turali instinctu afficiuntur. Sicut na-
turaliter prodigi nolunt auscultare si
quod de prudentia dicatur: auari de libe-
ralitate: humiles de magnanimitate.
iracundi de mansuetudine: et sic de alijs.
putantes quod sola bona voluntas opera
ipsorum sine concursu virtutum debeat et
sufficiat rectificare. Sicut alij ita me-
tis inopes ut putent quod hoc sit contra
humilitatem si virtutum aliarum mencio-
nem facerent vel audirent: fingentes
sibi illud sapientis melius seruire: quam
simpliciter abulat bene ambulat: cum si-
milibus. Omnes huiusmodi sunt precipue
quod diu sic sentiunt: tollerandi quidem
sunt: sed minime laudandi. Dicit enim
beatus augustinus: quod ille pie et iuste vivit:
qui rerum integer considerator est. Et
verus humilis virtutes non asper-
natur: sed vitia. Qui autem unam virtu-
tem abicit: omnes abicit: et qui unam habet
omnes habet. Tanta siquidem inter se
sunt amicitia conexe: ut sociam nul-
latenus solam relinquunt. Et beatus
ieronimus dicit in libro de xlviij. mansuetudine
quod non semper uni virtuti danda est opera:
sed sic scriptum est. **U**bi de virtute in
virtute: hoc est de alia transeundum est
ad aliam quam heret sibi: et ita inter se nex-
e sunt: ut qui una caruerit omnibus ca-
ruerit. **U**bi est diligenter aduertendum
secundum sanctum thomam et alios morales con-
formiter: quod aptitudo ad virtutes in
est nobis a natura: licet complementum
virtutum sit per assuetudinem vel per aliquam
aliam causam. Inclinationes autem hu-
mane sunt valde multiplices: et ideo
optet quod sint etiam multe virtutes il-

lis concurrentes que eas perficiant ne
in actus vitiosos prauant: sed ad ac-
tus meritorios consurgant. **R**eces-
se enim est ut ad qualibet inclinacio-
nem naturalem determinatam ordi-
netur aliqua specialis virtus: eo quod na-
turalis aptitudo non sufficiat ad ope-
ra meritoria efficaciter producenda.
Unde sequitur quia homo habet indi-
nationem quamdam ad deum saltem spu-
sam et imperfectam siue languidam:
optet quod ordinetur aliquod unum ad na-
ture quod ipsam perficiat quo ad illa que
hanc inclinationem concernunt. Sed quod
hoc solius dei est: nec ulla creatura
ad hoc sufficit: ideo ponuntur tres vir-
tutes diuine que theologice dicuntur: quod
dominus deus gratis sine omni meri-
to rationali anime infundit. **H**ec sunt.
fides. spes. caritas. **P**er fidem datur
veri dei cognitio: **P**er spem tenetio:
Per caritatem fructio: quantum ad
statum vite pertinet. Quia etiam ho-
mo habet inclinationem quamdam ad
seipsum et proximum et per consequens
ad omnem creaturam aliam: ideo optet
quod etiam huic inclinationi detur iuu-
men efficax quod quo ad hec ipsa
perficiat: et ergo assignantur ei qua-
tuor virtutes cardinales cum sibi
anexis que valde multe sunt propter
rationem dictam: quia inclinatio ista
valde multiplex est. **U**nde quidam ex-
tendunt numerum earum ad .x. vel amplius:
quod omnes sunt magis dei munera summe ve-
neranda et nequaquam contemnenda. **R**edeundo
ergo ad primum si vere obedienti nulla
virtus deest: restat quod qui aliquam vir-
tute contemnit: quod ipse veraciter obe-
diens non est neque unquam spiritualem

vitam inchoauerit perfecte. **F**orte a
liquis contra hec obiciat et dicat. q
multi sancti et pfecti viri fuerunt. q
de hys virtutibus nichil sciuerunt:
quomodo ergo verum est dictu au
gustinu. q qui vnā habet omnes
habet. **I**tem. nonnulli fratres bo
ni testimonij quandoq in hmoi v
ces prumpunt et ita esse putant. &
tamen sperant esse in gracia. **Q**uo
modo ergo tales dicantur nuqm p
fecte inchoasse. iuxta pmissa oēs
virtutes habeat. **R**espondēdu ad p
mū. q in primitiua ecclā quando ad
huc sacra scriptura non erat expla
nata. sed velut tenebrosa aqua i nu
bibus aeris. tunc iste modus loquē
di magistraliter & cōpendiose de vir
tutibus nondū erat in vsu. sed p ali
as citatōes simplices. se mu
tuo scī viri informabāt de hys q ad
pfectū virtutū exerciciā ptinebant.
et hoc sufficiebat. **N**eq ex hoc cōclu
di potest q virtutes non habebant.
aut de ipsis nichil sciebant: cum vti
qz tantam grāciam discrecionis ha
lebant ut cunctis ad se venientibz
saluterrima consilia darent. **Q**uid
enim est aliud. grāciam discrecio
nis habere. q de singulis virtutibz
iudicare. **P**rimo non parum adiu
ti fuerunt posteriores sancti ex dās
iporum. qui subtiliter de virtutibus
scripserunt. **A**d secundum dicendū:
q plures inueniuntur deuotarij ad
huc passionati et immortificati. qui
pprias voces non intelligunt. **S**e
pe vnū dicunt. et aliud faciunt. **N**ec
mz. q in ista materia morali q pp
ter sui multifōrmīatē difficilima ē.

minus sobrie loquūt. quādo eciam
scī et docti viri plerūq in hys tāta
plexitate agitentur. ut qd eligant
vir repiant. **I**gitur qui ad pauca
respiciunt de facili enūciant. et ideo
non mirū si decipiant. **V**erū si hmoi
locutōes ex fatigacione vel animi
leuitate quasi venialiter pcedāt. nō
directe virtutes extinguūt licet im
pediant. sed si ptnaciter ita affirma
re contendant. nequaqm eos esse in
gracia timēdū est. **A**ut em apte bea
tus gregoriū. q humilitas sine casti
tate deo non placet. **E**t nulla ē for
titudo. si iusticie metas transierit. et
sic de alijs oibus. **P**atet ergo. q cre
bro huilitati fit iniuria: quando hij
eciam humiles videri volunt qui pe
nitus humilitatis precepta non ob
seruant. **E**xemplum ponit idem gre
gorius de heliu. iob. 31. et saul. et a
lijs multis. **F**orte adhuc quis obici
at dicens. **M**agna virtus est casti
tas cōiugalishuam omnis pfectus
non habet monachus. qui ppetuam
abstinenciam coitus vult & seruat.
Similiter de magnanimitate bel
latorū p fide & iusticia. & cetera hmoi
plura que monachis inēdiant. **E**r
go apte pz q qui vnā virtutē hz. nō
ex hoc cōiunct oīs virtutes habē.
Sequitur ecia q sūt aliquę virtutes
de quibus nichil curare debet mona
chus. sed potius abicere. **R**esponden
dū. q aliud ē dicē. hre vtrū aliq. et
aliud hre eficiā vtrū. **S**cī ē sup.
q nā huāna hz aptitudinē ad oīs vtutes.
dictū ē ecia. q grā naturā pficit. cur
ergo debeat dici. q monachus aliq
virtute careat. non apparet. **Q**uāte

non habeat exercitia oim virtutuz
ad extra oio clarū est: nichilomin⁹
spiritualiter ea habet. et ois qui in
gracia est saltem implicite. **I**ux illud
ps. p̄iceps ego sum oim timentiu⁹
te. et custodiencium mandata tua.
Sūt em̄ sicut sanct⁹ thōs dicit 22.
questi. 20. quedā negotia a deo sibi
repugnancia: ut puenienter simul
exercei non pūt. Et ideo ille qui ma
ioribus deputatur. illis phibentur
minora: sicut clericis telligerare. &c.
Dic b̄tus tēn̄ in apologetico suo se
omniu⁹ religionū regulas observa
re: non quidē corporalit. s. mentalit.
Ait enim cuidam dūmacēs. **P**otest
fieri. ut tu bonum op⁹ qd facis. inuti
liter facias: qd autem ego inutiliter
diligam opus bonum qd facis. om̄
no possibile non est. Et hoc est nota
bile verbū et ad ppositū nostrū val
de accommodū. **P**rochodor em̄ nimis
sum⁹ p̄ciues ad accidiam: & p̄ se
quēs ad aliorū opa diiudicāda. nō
sine oī nota laetis iudencie. Et ut
idē dicit. si ara virtus ē fraterne vir
tuti nō iudicare. **C**ū ei nō possum⁹ qd
aliq. facili⁹ minoram⁹ eos. aut detra
him⁹ ip̄is a morde. qd qd si colubia
pietate ḡtiā dei īspicerem⁹. tūc utiqz
viderem⁹. qd nob laborarēt nob ph
cerēt. **T**ota siqz ecclā vnū corp⁹ ē:
& sibi iuicē mēbra subiuūt. **I**git ḡ
cia di nos iuuāte. facili⁹ possum⁹ opa
scā p̄rimoz nrā facere p caritatez:
qd ip̄i eadē sibi iup̄. **H**ic ē mag et reli
giosa cautela: qd ad p̄fctm valde iu
uat. Et eōuerso mag negligencia
multorū: qd a profectu nimis retar
dat. **I**git de profectu prop̄mi gau

deamus: & opera ipsius ex animo di
ligamus. et nostra sunt: & aliquādo
amplius ea possidemus qd ipse qui
ea facit. **C**ur tantum bonum negli
gimus. **N**ullam ergo virtutem con
temnere. vel abicere debem⁹. **O**mnes
enim vtilēs nobis sunt. **R**eqz aliq
virtus est que aliam impediāt vel
excludat: sed se mutuo iuuant & de
fendunt: & sibi mutuo cedunt. prout
recta ratio dicit. **E**xemplum bonū
habemus in operacōe naturali. **V**ir
tus enim operatur per modum na
ture. **V**idem⁹ enim qd natura q̄uis
habeat aptitudinem ad omnes act⁹
naturales. tamen nō potest oīes si
mul facere: sicut non potest homo eo
dē momento stare et currere. aut lo
qui et tacere. **E**tiam qdā nō nisi cer
to tempe facere valet: sicut puer
non potest generare. nec ifans abu
laxare: et sic de alijs. **O**mnia em̄ suis li
mitib⁹ artantur: et quasi ex multis
pticularibus causis integrant. **S**z
in illa summa virtute creatrice. oīa
simul et semel sunt: & nichil prohi
bet oīa simul operari. **A**dhuc vna
pulchra questio restat: quare scili
cet tāta cura de alijs virtutib⁹ hū
da sit. tam premium eterne vite tri
buatur. s. solam caritatem. ut di
ctum est. **R**espondendum. qd loq̄ pos
sumus de caritate. sicut de aliquo di
tissimo rege. a p̄cosa margarita: aut
pulcheriā spōsa. **O**īa hec sine custo
dia p̄ditantur. **I**ta em̄ deus ordina
uit. ut etiam homo aliqd debeat fa
cere pro salute sua. gracie videlicet
cooperādo. **A**d hoc seruit p̄bula ta
lentorū. **C**onstat nanqz caritate qd

diu in hac vita sum? esse in magno
periculo: neq; promptā obediēciam
habere a viribus naturalibus. sine
concurſu virtutum moralium. Mul
tipliciter etiā impugnat ab inimi
cis vndiq; et coangustatur. Vnde
et ob hoc ſcī patres ſuaſerunt iugi
ter. quatenus intermiſſo ad tēpus
principali actu eius q̄ eſt tēdere in
deum actualiter p̄ amorosam aſſe
ctionē. poti⁹ p̄mū laborat vnusq; ſq;
p̄ ip̄az viriū nātū refōrcoe ac paſ
ſionū mortificacōe: qd̄ p̄ morales v̄
tutes et ip̄az exercicia fieri h̄z: ſicq;
tādē ad op⁹ ſuū p̄cipale ſalubri⁹
ac quieci⁹ rediēt. Alioqn̄ miſi h⁹ mo
do procedat: nūq; ad ſpirituale ro
bur pueniret. Cur autem tam ſtu
dioſe viri etiam p̄fecti quarundam
virtutum exercicia declinauerūt. ac
declinanda docuerint. dici poſteſt. q̄
hoc ideo fecerunt: quia teſte ſacro e
loquio. quedam virtutes ſunt diffi
ciliſſime practicabiles: quedam etiam
minus meritorie. Igitur cōſulte iux
ta ſiām apoſtoli. oīa p̄bātes. quod
magis ſeay et meritoriū fuit elege
runt: cauteq; procedentes. quod ele
gerunt ad perfectum vſq; perduxe
runt. Sicq; de virtute in virtutem
euntes tandem deum in ſpon videre
meruerunt: ſuaq; exempla poſteis
imitanda reliquerunt. De vltiori⁹
hui⁹ materie ampliffime proſeutio
ne. breuitatis grā ſuperſedeo. Sup
pleat dominus de⁹ in nobis qui ſo
lus potens et bonus eſt. quod min⁹
habem⁹. quatenus ip̄ius largitate
ſuffulti. ſic in vera caritate p̄ficiā⁹
p̄ ſacrarū v̄tutum op̄a: ut inter eos

de q̄bz loq̄mur cōuſari mereamur.
Et tātū de caritate archāgelica. ſiue
ſcdo gradu caritatis incipientis di
ctum ſufficiat. *De caritate v̄tuali. Ca. 2^m.*
Vrtualis caritas ſiue virtuo
ſa ſic dici poſteſt: q̄ p̄ eam me
reatur homo qui ipſam habuerit in
chorū virtutum aſſumi: qui ſm̄ gre
goriū et bernardum eſt tercius in
aſcendendo: et vltimus prime ierar
chie: et ſepti⁹ in deſcēdēdo. Neq; hic ē
arādū de diuſitate int̄ ſcōs. videlicet
dyoniſiū et gregoriū in aſſignādo or
dinaōnē choroz: q̄ nō vocabula ſ
v̄tutē vocabuloz q̄rim⁹. Vñ ſimpli
citer poſſum⁹ dicē. q̄ terci⁹ gradus
caritatis mētur aſſociaōnē trij cho
ri ſpirituū b̄dōrū in celeſtibz: et ſic de
alijs ſuo mō aſcēdēdo vſq; ad ſupre
mū. Hic autē ḡdus ſm̄ iſtā cōſidera
cionē pie credit in hoīe b̄ōe volunta
tis excreuiſſe: q̄ p̄ p̄mē lamēta et
v̄tutū eſticia ſacris meditacōibz et
alijs ſp̄ualibz carismatibz ac diuinis
gracijs doct̄. Et crebro hec caritas.
ſiue tercius gradus caritatis. qua
ſi exp̄imentaliter ſentit intus in a
nima et foris in corpore. dominū de
um ſibi amicabiliter reconfiliatum.
Nā int⁹ ſm̄ apli doctrinā ſp̄ūs ſcūs
ſp̄ui hūano teſtiōniū reddit ita ha
būdāt q̄ fili⁹ dei ſit: ut q̄i de h̄n dubitac
n̄ t̄iere poſſit. Foris etiā in corpe non
nūq; aliq̄ ſupnālia ſiḡ dīne dilōis
p̄cipiuntur: videlicet dulce do miabi
lis in gultu. aut ſuauiſſas in odora
tu. et ſimilia. Huic gradui aſſignat
beatus gregorius grāciam miracu
lorum: ſic dicens. Sunt nonnulli
qui diuine largitatis munere eſerti

mirra faciunt signa valenter opau-
tur. **H**ij ad supernarū virtutū sortem
et numerū congruunt. **U**bi est aduer-
tendum. qd huiusmodi sentimenta a
miracula non sunt de essentia cari-
tatis istius: sed de congruentia. **A**lio-
quin nemo istum gradum haberet
sine illis: cuius oppositum videmus
quodidie. **D**icit qd idē greg⁹: qd mira-
cula scī non faciunt: s; ostendunt.
Et bernard⁹ narrat. qd qdam p to-
tam vitam suam instant pro illis
suaui⁹ sentimētis. et tñ nō adipi-
scunt: qdā nō instant et habēt. **U**n-
de patet qd bonus et misericors de⁹
illis quāq; etiā debitam familiarita-
tē subtrahit. qbz periculosa eēt ppter
superbiam et accidiam que inde na-
sci solent: et rursum. quāq; etiam illis
eandem familiaritatē progat qd eā
nondū plene meruerūt: vt cōfident
in sancta spe sibi adhēre cōsuescant.
Miracula etiam cōmuniter fiūt ppter
totius ecclesie edificationem: et i-
deo potest fieri. qd quīs sint plures
q hanc gratiam habeant. qd tñ nul-
la miracula dñs per eos faciat: qd
pro tunc non ē opus ad ecclesie edi-
ficationem. **S**imile est de ordine
sacerdotali: qd qd tū ē ex septatē ha-
teat ierarchiā sup corp⁹ cūstī mi-
nistriatū iurisdictionem exercere nō
debet nisi applicetur sibi populus in
quē eā legitime siue solvendo siue li-
gando exerceat. **S**ic ad miracula
facienda sancti viri nō pcedūt: ni-
si sentiant versiliter hoc dñm deum
fieri velle. tā p sua qd aliorū spūali
utilitate. **Q**ui at alit pcedūt sine ti-
more et cauta humilitate pūa: pi-

clitari solent. **H**ij dominus in euā-
gelio minatur dicens. **M**ulti dicēt
michi in illa die. Domine nōne in no-
mine tuo virtutes multas fecimus:
et. **A**men dico vobis: nescio vos. **D**i-
scedite a me omnes oparij iniquita-
tis. **O**perarij iniquitatis est: qui a
liena sibi usurpat. **S**ic facit omnis
qui de domis diuinis suam gloriam
et vile lucrum querit. **E**t hinc quā-
tum intelligi datur redditur ratio:
quare cōmuniter miracula per san-
ctiores et perfectiores fieri solent. qd
per istos qui nondum statum neop-
hite caritatis exiuerunt: quia neo-
phiti sū aplū facile labūt i su-
pbiā et laqueū dyaboli. **Q**uāq; ergo
eē poterit. qd isti h⁹ gradu constituti
aptitudinē hēant ad miracula faci-
enda ppter familiaritatē quā cū dño
deo habent: tñ pius dominus pui-
dens periculum eorum expiores et
proiectiores ad huiusmodi solet e-
ligere: qui pro consuetudine hac aut
cōsimili gracia melius vti nouerūt.
Dimissis ergo istis signis incertis
que etiam reprobis cōmunia sunt:
dicamus aliq; de substantia huius ca-
ritatis. **U**bi est sciendum: qd siat p-
ma caritas siue p m⁹ qd caritatis di-
ci pōt dolorosa siue luctuosa ppter aāri-
tudinē pīne et cōpassionē pī: sic se-
cūda pōt dici opōsa sū laboriosa ppter
exercitia vītū difficilū. **C**ōformit̃
ista etiā dici pōt amorosa sū deliciosa:
ppter habūdaciā deuotiōis. **N**on qd ille
due sint siē omni deuotiōne neq; ista
tercia sit sine omni dolore et labore:
sed respectiue hec illas excedit. **N**ā
melius scit pēra deflere. et vītiosis

operibus insistere. et ultra hoc faci-
em dei inquirere qm ille. Et ad hoc se
totis viribus accingit: quuius alia
non negligat ad que tenetur ex o-
bediencia comuni. Inuenit autem
triplicem viam ad deum: scilicet ora-
cionem. lectionem. et meditationem:
et in hijs tanqm sibi iam possibilibz
se exercere contendit. donec ad con-
templacionem pertingat: in qua est
clara diuinorum noticia quam sibi
adhuc non videt possibilem. Hec tri-
a adeo sibi sunt connexa: vt vnum
sine alio perfici nequeat. Nam teste
beato bernardo et richardo. arida e
lectio quam oracio non impinguat:
et fatua est oracio quam lectio non
informatur. Similiter etiam erronea et
frigida e meditacio: quam lectio no
dirigit et oracio non accendit. Rur-
sum vaga et improvida est oracio
si meditatione non ducitur: et in-
utilis est lectio si de mente meditacio-
nis non teritur. Si autem ex oraci-
one et lectione meditacio procedit de-
bito modo: tunc in ea ignis diuini a-
moris exardescit: dicitur in psal. 38.
Concaluit cor meum intra me: et in
meditatione mea exardescit ignis.
Vbi dicit glosa: ex omni parte calu-
it igne dei: id est amore celestium: qd
non meretur dici spiritualiter medi-
tari: qui corde tepido et animo vago
huic negotio insistit. Vix enim fieri
potest: vt sacra meditacio sine calore
etiam sensibili cordis pficiatur. Hic
est sedes vere et non fide deuociois:
in qua spiritualis leticia exuberat.
Vnde rursus dicit. Cor meum et ca-
ro mea exultauerunt in deum vi-

ui. Et iterum. Sicut adipe et ping-
uedine repleatur anima mea. Vbi
dicit glosa. Per adipem intelligitur
sapientia in abscondito reposita. que
est pinguedo anime: sine qua mar-
tescat anima et in bonis opibus cito
deficit. Per pinguedinem intelligitur
fortitudo spiritus vel pia alacritas
in qua est sitis viui dei: et oracio pu-
ra que est testis munde consciencie.
cuius comes e exultacio. Igitur qui sic
meditari et orare incipit. ut leta co-
sciencia et pia alacritate ac fortitudi-
ne spūs repleti se sentiat ultra soli-
tu ai augmento diuine sciencie: non du-
biū e. quin ia aliquē gradū altioris
dilaois attigit: puta qd de paupe me-
dico et rudi licet fidei suo. incipit ee
diues et carius amicus. Diuicie em sa-
lutis teste psal. 111. sunt sapientia
et sciencia: et timor dñi thesaurus eius.
Hec gracia in tantū quandoq; ex-
crescit. put in collacombus patrum
cassianus narrat: qd psalmos et ali-
as scripturas sacras mens deuota
tanta pmpitudine canat. qd eas de
novo sine oi difficultate dictauerit.
Sicq; diuinis susurrijs dicitur: ut
ad illa explicanda nulla possit lin-
gua sufficere. Vñ bernardus sup cāti-
ca pmoē. 23. dicit. qd in scripturis litem
anima deū sities vsat et morat: sci-
ens se ibi absq; dubio inuēturā quē
sitit. Sub hoc q̄du cōtinet oīs illa
multiformis pabolica locutio. q in sa-
cray serie ltray tāta copia tēp̄t: in q
deuota aīa tēp̄ in amemissio ac flori-
gero prato. mīa suauitate refertur:
donec paulatim ad anagogicos sen-
sus pficiat. Et e mirabile vidē quō

nonnūq̃ datur deuotio sine intelligē-
tiat̃ q̃z eōtra intelligēcia sine de-
uotione claro aut simul. Sic inuei-
es q̃dam in hīs tropis magna io-
cūditate versari: q̃bus si interro-
ges cur deus dicatur leo. cum utiq̃
nec rugiat nec quatuor pedes ha-
beat. Vir respondere sufficiant q̃ nō
ob hoc sed propter fortitudinem leo
dicatur: q̃ q̃ et ista compacio vili-
testie ad gloriosissimum et omipo-
tentem deum potius nulla q̃ ali-
qua sit. Et tamen magni isti ami-
ci dei hoc tenuissimo pabulo cū grā-
di cordis leticia sunt contenti. Spe-
rantes se non parum profecisse in
noticia diuinitatis: postq̃ eidez testi-
as et ligna lapidesq̃ et cetera huius-
modi applicarunt. Videbis rursum
et alios quasi perspicaciori ingenio
peditos in hīs tropis alciorem in-
telligentiaz querere: diuidentes. dis-
fidentes. arguentes. interrogantes.
respondentes: veluti humana indu-
stria reperiiri posset. quem sacris te-
ctum velaminibus sciunt. et anime
ipsoz medullitus sitiunt. Scēiunt
enī felici expiēcia illud apostolicū
Spes q̃ differtur affligit aīam: sed
cū huic afflictioni p libitu mederi ne-
queūt: crebro in tristibus fantasijs
senescūt. Malūt p inde simplices de-
uotarij nonnūq̃ in scā sua rudita-
te pseuerare. q̃ subtilem intelligētiā
querē: q̃ se in cordis iubilo. alios in
labore et afflictōne spūs p̃stitutos
cernūt: licz istud a sās patibz non
oīo approbatū legam⁹. Qm̃ sit autē
rarū. subtile intelligētiā cū suauī
deuotione in hoc g̃du puenire. satis

ex hoc patz: q̃ etiā iter p̃fectissimos
p̃res vix paucissimi reperi sūt q̃ hoc
duplici spiritu dotari meruerūt: q̃n-
to minus isti. Quasi enī hec duo se
mutuo naturaliter ipediunt. Illa in-
tellectum edificat: hec affectū demul-
cet. Vñ dum vñ fortiter animus i-
tendit alterā negligit: p eo q̃ simul
et semel utriq̃ sufficienter satisfice-
re neq̃q̃ p̃ualeat. Sensus enim in-
tentus pluribus. minor est ad sin-
gula. Vñdē et hoc sās patres cōmuni-
ter suadent in hoc gradu constitui-
tis: q̃ nō d̃facili deuotionalia dimit-
tant que affectum reformat. Di-
cunt namq̃. q̃ in affectu magis su-
mus deformati q̃ in intellectu: et er-
go pro reformatione affectus etiā
maior requiritur labor. Reformato
autem affectu vel potius religato p
aliq̃ deuotionem consuetudinariaz
suo tēpore facilius poterit intellect⁹
reformari: saltem quantū humano
modo sufficit ad spirituales profe-
ctum. Dicitur notanter. affectu re-
ligato poti⁹ q̃ reformato: quia s̃m
cōmunem legem nūq̃ in hac fragi-
li carne poterit plene reformari p̃-
ter sui inquietudinem. Cuius ratio
est: quia q̃ diu non habuerit crea-
torem presentem ad fruendum eo
pro libitu. non potest esse quietus: h̃
vagatur hinc inde quasi i tenebris
et ceais: inconsulte et impatienter
querens ipsuz sine quo sibi bene es-
se non sentit. Cuius igitur reforma-
tio est: audire rationem regulatam
p̃ dīna dogmata: et p̃ patiēciaz expe-
ctare lōgānnit̃ et fortiter quod si-
delit sperat: aī h̃ q̃etum eē. Qui sic

se habet et non ad omnē ventum se
mouet. s; i vno sūmo bono firmiter
se tenet. licet nōdū illo ad libitū fru-
at: hic talis affectus merito d; refortet.
Et q̄tū ab hoc se elōgatū. maibzq;
desiderijs adhuc se sentit infectū. tñ
a vera sui refortē se sciat alienum.
Et q̄q; hmoī deuotionalia mltā nīs
repiāt. tñ duo p̄cipua a scīs p̄cibus
magis acōmoda huic ḡdū assig-
nāt. vīl; mīsteriū huānitatis xpī. a
cōsideratō opū dei in vniūso. **H**ec fa-
cilit p̄iā mētē inclināt. ad dinā reue-
reā et dilōnē. **D**e p̄mo d; bt̄is au-
gustin⁹ in ix cōfessionū. **N**on facia-
bar illis diebz mīabili dulcedie. cōsi-
deratē altitudinē p̄siliij tui sup salute
gūis huām. **L**oquit ibi de primordijs
cōmūionis sue. **Q**ntū fleui in p̄mis a
cāticijs suaue sonātis ecclē tue. estu-
abat affect⁹ pietatis. currebant la-
cime et bene michi erat cum eis. aē.
Beat⁹ eciam bernardus idem sen-
tit. et p̄cipue quo ad xpī passionem
hec applicat. **U**nde dicit. **S**uper om-
nia bone ihesu amabilem te michi
reddit calix quem bibisti. **H**ec ē no-
stre salutis scala: sine qua quanto
quis scanderit altius tanto cadit p̄-
diuius. **D**icit eciam idem. non sine
peccato esse. si religiosus alijs legiti-
time non occupatus. diem absq; re-
memoracione transierit tante cari-
tatis. **D**e secundo dicit scriptura sa-
cra in multis locis. videlicet de pul-
chritudine vniuersi. laudando. tene-
dicō immensam potenciam. ineffa-
bilem sapienciam et infinitam boni-
tatem tanti creatoris. qui non fati-
ganur. non despiciat. non deficit in ad-

ministracione tam immense crea-
ture. **H**ec speculacio teste beato au-
gustino omnē consideratōrē terret:
sed ecia delectat. **Q**uis motū celi. di-
sciplinā stellarū. ordinē elemētōz. tē-
porū vices. digne laudabit? **Q**uis
virgultoz. herbarū. radiū. fructū.
lapidū. lignorū. metalloz. testiarū.
hoīm et angelorū naturas inuesti-
gabit? **E**t utiq; oīa hec a mīmo pul-
uisculo vsq; ad supmū qd vnq; cre-
atū est. videlicet huānitatē dñi nū ihu
xpī. ille gloriosus deus trin⁹ a vn⁹
pater et filius a spiritus. **E**x nichilo
creauit. et cotidie creat a in esse con-
seruat. **Q**uod enim deus semel fuit.
semp facit. **H**ic est liter creaturarū.
quē scripsit increata illa sapia atti-
gens a fine vsq; ad finē fortiter et
disponēs oīa suauit. scripsit inquā
et scribit cotidie. neq; scribere cessa-
bit in secula. expādens eum electis
suis oī loco oī tpe. ut legant et se ex-
erceant. donec apti fiant ad legēdū
in libro vite qui ē ipemet. sol⁹ suffi-
ciens replere intellcū et faciāre af-
fectū eorū. **Q**uāuis em creaturā ipā
numerositate mīā excedat omnem
humanā intelligēciā. tñ lōge inferior
ē ipā. neq; vsq; ē rōi pulchrior spe-
culacio sub deo qm in seipsa. si ad se
ipsam post tantas auolaciones pos-
set redire. **I**ncipit ergo meditacio
ista in iocūda consideracione creatu-
rarum. sed p̄ficiat in felicioz tedio
earundem. et desiderio creatoris. **E**t
teste beato augustino de ciuitate dei.
Non sic rationalis creatura condi-
ta est. ut sibi ipā sufficiat. aut stabi-
lem pacem in se habeat: sed in solo

creatore qui sic eam fecit ad se ut
quieta esse nequeat nisi redeat ad
ipsum. Unde et ob hoc ista specula-
cio quous reuera simpliciter loque-
do magna sit et excellens donum dei
tamen respectu vere contemplatio-
nis infimum locum tenet et vocatur
lac paruulorum sicut apostolus dicit
ad romanos primo quod neque paganis
negata sit id est sapientibus huius
mundi. Et similiter de misterio in-
carnationis et passionis christi cori-
nthios ait. Non arbitratum sum ali-
quid me scire inter vos nisi ihesum cri-
stum et hunc crucifixum quod alioquin
capere nondum poterant. Et quous
parua sit tamen ab ea de communis
lege inchoari oportet. Aliter enim non
peruenitur ad diuinorum cogniti-
onem nisi per huiusmodi manu ducti-
onem nobis notam. Sicut ergo quod-
dam litelli apud scolares vocan-
tur parua loycaha siue phia pau-
perum sic ista bifaria speculacio di-
ci potest contemplatio pauperum quia
ita familiaris et facilis reputatur
quod homo bone voluntatis quantum-
cumque rudis ipsam saltem ex parte
attingere possit. Crescit autem in
quibusdam deuotariis intantum quod
quicquid vident sanguine christi pu-
tent rubricatum. Similiter et quo-
ad reminiscenciam dei quorundam
mens sic debriatur ut aincta que oc-
currunt statim ipsos ad deum pingui
deuotione attollant. Isti super flores
ambulant et montes et colles et aincta
creata simul coram ipsis laudare
dei cantant. Hoc est quod beatus ter-
nardus dicit. Donet amplius cres-

cas cogita deum ubique te videre et
ubique presentem esse. Illud autem
tempus quando de deo non cogitas
te computa perdidisse. Et in deuoti-
onalibus quibusdam legitur quod deuoti
fratres si vel parum deprehendunt
se ab actuali meditatione diuinorum
alienatos grauiter ingemiscunt et
se non parum deliquisse poenitentur.
Et quidem satis iuste. Cum enim
dominus deus nunquam obliuiscitur
nostri sed semper grato se nos dirigit
et ad se sursum trahere nimis reue-
renter parat huius sententiam sapientis dig-
num utique est ut tante maiestati iugiter
vice responderem auscultando et in au-
ditu auris obediendo. Et quod quod sine in-
termissione non possum propter pondus
fragilis carnis tamen non video aliud tem-
porabile in quo seare possum dicenda non
teneor de deo cogitare a beneficiis eius.
Et ideo consultum est nos se humiliter accu-
sare cum proposito emendandi. Qui sic
procedunt digni sunt veniam que autem me-
tis est dure corruet in malum. De vlti-
ori prelacone materia harum scilicet de
oratione meditatione lectione super se-
dum est breuitatis gratia quod copiosius
de illis diuersi tractatuli loquun-
tur. Hoc sufficit hic annotare quod pa-
rum prodest eos legere nisi studea-
mus per praxim eos intelligere. Si-
cut nichil proficit agricola si semi-
na plurima super terram proiciat
nisi prius vomere eam scindat et pur-
get ac rursum cooperiat fluuiosque
ac volucres cum ceteris impedimen-
tis prohibeat donec fructus post la-
bos laboris colligat. Sic est in ope-
ratione spirituali. Vomere enim euangelicas

est crux xpi qui cor purgat loquēte
in eo spiritu veritatis. qui neminem
palpat. qui cor de minimis etiā ob-
iurgat. ponens sibi ante faciem ma-
la que fecit et cotidie facit. et qualiter
preciosum tempus expēdat. quomo-
do sollicite cum deo suo ambulare de-
beat. qualiter vacare deo et audire
que loquatur in se. et quomodo gra-
cie obicem non ponat. q̄ in nullo pa-
cem requirat nisi in deo. et si quando
aliter incidat. non cesset patere pe-
ctus p̄toris donec tranquillitas re-
deat. ac sibi dñs p̄ mentalem inspi-
rāconem reuelet. que sit voluntas ei⁹
beneplacens ac p̄fecta. Qui sic suū
p̄positum viger. iam dignus est ne-
dum ut in crucifixum credat. a am-
ip̄o in monte iocunda cōtēplacōne
gaudeat. sed etiam am ip̄o paciat.
Qui aut cor suum fugit. neq; studio
se vult advertere que sint iuuani-
na aut impedimenta spiritalis p̄-
fectus. sed amaro animo retrocedit
ad consolaciū alas vanas. timens
conscienciā p̄p̄iam examinare. sci-
ens quia p̄parata sunt sibi mala p̄
eo q̄ spiritum dei contristauit. neq;
ad spirituales cenā idest internam
graciam se parat veniē quasi tedio
affectus. sed occasione querēs eua-
gandi foras siue ad officia. siue ad
occupaciōes alias inutiles. neq; pa-
cienter audire vult in quo deficiat.
aut qualiter ad pristinā deuociōne
redire valeat. Hic talis q̄pius non
statim in mortalem culpam corruat.
tamē q̄ diu sic est. nūq̄ meretur in-
xp̄ianos bellatores anumerari. sed
velut effēciatus et pavidus **multipli-**

bus multiplici tedio vexabit. multi-
plicibusq; defectibus adeo replebit
ad minus vialibus. ut quicūq; eū
videat. expuet in eū mētaliter. dicēs.
Quia primā caritatē tuam reliqui-
st. et neq; frigidus neq; calidus es.
euomuit te dominus de ore suo. Igi-
t̄ q̄ tenet teneat. donec sublimius p̄-
ficiat. et in robur spirituale crescat.
ut ad dominica bella cōficienda dig-
nus fiat. Hic est finis siue p̄fāo pri-
mi status caritatis. videlicet incipi-
entis. qui p̄m supradicta tam diu p̄-
telatur. donec seruus dei dici legiti-
me mereat. spirituales vitā p̄fecte
inchoasse. et in ea conualuisse ac sa-
tatem recupasse. et ad etatē siue for-
titudinē debitam excreuisse. ut iam
ad viriles act⁹ p̄cedere possit. Hoc
figuratū fuit olim. quando domin⁹
iussit moyse numēre omēs masculi
ni generis a viginti annis et supra.
qui possent ad bella p̄cedere. Quē-
ba sunt grauida sacramentis et in-
time consideranda. ut infra patebit.
Et quantum datur intelligi. p̄fi-
dimus. q̄ boni religiosi qui laudabi-
liter in p̄fessione sua pseuerant. vs-
q; in finē. quod ad minus istū terci-
um gradum attingant. licet non si-
ne omni defectuositate viuant. q̄ q̄
sperandū sit plures eorum ad sub-
limiora sine intermissione adiutri-
ce gracia conscendere. Hec igitur de
primo statu caritatis cum suis tri-
bus gradibus dicta p̄pauca suffici-
ant. Tanta siquidem hic occurrit di-
cendorum materia. ut vix scribendi
vllus sit finis. Attingit enim a fine
vsq; ad finem fortiter. quia fortis

est ut mors dilectio. Et discurre vni-
diq; suauit: q; amati nichil est dif-
ficile: nec tarda nouit molimia spi-
ritualia grā. Qui horz habuerit expi-
enciā. intelliget talē eē grāz hāc: ut
oīs delcātio hui⁹ seculi ad spūalem
cōsolacōem istā relata. tediosa ma-
gis sit q̄ solatiofa dicēda. Nō deni-
q; defunt q̄ dicāt q̄ mīme expediat
seruū dei diu in hīs suauibz cōsola-
cōibz stare: maxime illis q̄ sunt na-
turalit̄ ad supbiā et vanā glām pro-
clui. Et q̄ plurimi hic soleāt rursū
ad p̄stina viciā corruē: sic olim adā
et eua. salomō et saul. cū alijs mul-
tis. Qū em̄ nīs familiariter aīa deo
adheret. tūc pene fiores abiciūt: putat
q; sibi licere q̄cqd mēs suggerit: nec
puidet q̄ tāto gēuior ē culpa subse-
quēs. quāto fuerit maior familiari-
tas p̄cedēs. Et dū credit se tā carū
dñm non posse offendere: incipit libe-
ri⁹ ad illicita p̄pinq̄re. Clemēter er-
go dñs elcōs suos ab hac p̄uolosa
familiaritate paulatī subtrahit: ut
eos ad maiora et securiora dona vti-
lius transmittat. *¶ Pars t̄cia h̄ libu*

De q̄t de sc̄do statu caritatis. C. p̄.

Cultas p̄ficiēs siue acti-
ua à sc̄ds ei⁹ status sic
dici p̄t: q; p̄ eam spūa-
lis vita p̄ficiat nobilit̄.
et idonea redditur ad actus fortes:
maxime quo ad terribilia agenda
vel paciēda. Unde potest etiam di-
ci. virilis. bellicosa. aut agomistica.
Et recte iste secundus status ī spi-
rituali vita medium locum tenet: si-
cut virilis etas in vita naturali. vi-
ris enim huiusmodi actus compe-

tunt: et ad eos exercendos apti sūt.
Et sicut dictum est supra: tota cri-
stiana vita quedam continua mi-
licia siue iugis temptatio est super
terram. Ideo q̄m q̄ predicti grad⁹
non sint absq; temptatione: tamen
isti ita excellenter temptantur. ut
ille temptationes respectu harum
rerum quasi pueriles iudicāde sint.
Ad hec plausibiliter introducēda
et quasi solatiose. est aduertendum:
q; expedit in materia afflictiva et te-
diosa licet vtili necessariaq; loquē-
di modum assumere iocundum. Et
igitur temptationem benignius su-
scipiamus. scire conuenit: q; sic phi-
losopho teste. tria sunt principia re-
rum naturalium. scilicet. materia.
forma. et p̄uacō: ita sacro eloq̄o
differente. Etiam tria sunt princi-
pia rerum spiritalium: videlicet
operatio bona. intencio recta. et tēp-
tatio cotidiana. Videamus in hīs
an rerum vero consonat. Forte nō
dubium est. quin ad spirituales vi-
tam. Prima duo requirantur. scilicet
operatio bona et intencio recta: sed
de tercio utiq; mirum videtur. quo
modo videlicet ad spirituales pro-
fectum temptatio cōarreat: cum ip-
sa p̄ci⁹. quātum p̄ma fronte appa-
reat. sit oīs boni extinctiua aut ad-
min⁹ impediciā. et p̄ p̄ns quasi totū
us spūalitatis p̄uatio. S; ut aper-
te videm⁹ in milicia ciuili n̄ adest
ocasio telloz: nemo milicie āgulo
decoratur. Maior em̄ glā bellatori-
bz puenit ex inarsu hostile. q̄ alijs
ciuibz q̄ bonis opibus vacant ani-
mo legali absq; bellico congressu.